

Aksjonen vi tar AMS-målerne for retten
v/Einar Flydal

Sendt per e-post: Einar Flydal
<einar.flydal@gmail.com>

Bergen, 12. april 2024
Dok.ref.: 48977-502-12696186.1
Saksansvarlig advokat:
Hugo P. Matre

AD FRITAK FRA SKITTEN STRØM

1. INNLEDNING

Aksjonen vi tar AMS-målerne for retten har anmodet om en uttalelse vedrørende rettsstillingen til strømaabonnemeter som ber om fritak for skitten strøm (ledningsbundet spenningsstøy) fra strømmåler.

For ordens skyld opplyses at undertegnede var prosessfullmektig for saksøkerne ved en domstolsbehandling av spørsmålet i sak mot nettselskapet Elvia, ref. LB-2021-136295.

2. RETTSLIG REGULERING

Forskrift om måling, avregning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv, FOR-1999-03-11-301 ("måle- og avregningsforskriften") § 4-1 første ledd gir nettselskap plikt til å sørge for at AMS (avanserte måle- og styringssystemer) er installert i hvert enkelt målepunkt (strømmåler). Etter bestemmelsens annet ledd bokstav b har nettselskapet ikke plikt til å installere AMS i målepunkt for sluttbrukere i lavspenningsanlegg dersom:

"installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker."

Måle- og avregningsforskriften § 4-1 regulerer plikten til å installere AMS. Fjernes AMS-funksjonen i strømmåleren (radiokommunikasjon), er strømmåleren ikke lenger en AMS-måler.

Noen personer opplever å få akutte, vedvarende fysiske og/eller psykiske plager ved eksponering for elektromagnetiske felt ("EMF"). De omtales gjerne som el-overfølsomme. Personer som er e-overfølsomme vil også kunne reagere på skitten strøm produsert av strømmålere uten AMS-funksjon.

Formålet med fritaket i måle- og avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b og hensynet til harmoni og konsekvens i regelverket, tilsier at fritaket også er anvendelig for el-overfølsomme som reagerer på skitten strøm.

Borgarting lagmannsrett behandlet spørsmålet om fritaket rekkevidde i rettskraftig dom av 3. november 2023, ref. LB-2021-136295. Det fremgår av lagmannsretten domspremisser at

retten behandler både radiokommunikasjon (i dommen omtalt som "stråling") og skitten strøm (i dommen omtalt som "spenningsvariasjon") inn under fritaket i måle- og avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b. Det fremgår bl.a. under fremstillingen av sakens faktiske bakteppe punkt 1.2.4:

"1.2.4 Kan stråling eller spenningsvariasjon under grenseverdiene være helseskadelig?"

Et hovedsynspunkt fra nettkundenes side har vært at også stråling eller spenningsvariasjon under grenseverdiene, kan være helseskadelig. Når det gjelder stråling, er det blant annet vist til at grenseverdiene bygger på den forutsetning at skade på mennesker og dyr bare vil kunne inntre dersom strålingen leder til oppvarming (det «termiske paradigmet»). Dette er imidlertid bare én av flere mulige skademekanismer, hevdes det. Elektromagnetisk stråling vil kunne ha skadevirkninger også om det ikke skjer noen oppvarming. Til støtte for dette er det ført flere sakkyndige vitner, og det er fremlagt en rekke forskningsartikler om emnet.

Før lagmannsretten går inn på denne bevisførselen, kan det være grunn til å fremheve at det faller utenfor sakens rammer å ta standpunkt til hvorvidt de grenseverdier som gjelder for stråling og spenningsvariasjon, bygger på et korrekt faktisk grunnlag. Det faller også utenfor sakens rammer å ta standpunkt til hvorvidt det beskyttelsesnivået som reglene gir uttrykk for, er rimelig og hensiktsmessig. Saken gjelder ikke gyldigheten av de generelle reglene på dette området.

Spørsmålet er i stedet om nettkundene vil påføres helseulemper om det installeres AMS hjemme hos dem. Dette innebærer at det ikke i seg selv er avgjørende at strålingen og spenningsvariasjonen ligger under grenseverdiene. Spørsmålet er om stråling og spenningsvariasjon påfører nettkundene «vesentlig og dokumenterbar ulempe», jf. avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b, og om deres anførsler knyttet til dette er «åpenbart grunnløse», jf. forbrukerkjøpsloven § 48 a første ledd annet punktum. Omvendt vil det heller ikke være tilstrekkelig å påvise at stråling og spenningsvariasjon under grenseverdiene, kan lede til vesentlige helseulemper. Det må i tillegg sannsynliggjøres at den generelle risiko som i tilfelle foreligger, har realisert seg – eller vil realisere seg – i det konkrete tilfellet. (Vår understreking)

Borgarting lagmannsrett drøfter i punkt 1.3.1 hvor langt plikten etter måle- og avregningsforskriften rekker ift. stråling og spenningsvariasjon. Retten drøfter kravene for fritak:

"Etter lagmannsrettens syn bør det nærmere innholdet av kravet til dokumentasjon ses i sammenheng med hva det er som skal dokumenteres. Det er grunn til å skille mellom hva som kreves for å dokumentere at det foreligger en «vesentlig [...] ulempe», og hva som kreves for å dokumentere at ulempen skyldes «installasjonen».

Forskriften § 4-1 annet ledd bokstav b krever for det første at installasjon av AMS vil lede til «vesentlig [...] ulempe». I saker hvor det er helsemessige ulemper som i tilfelle vil gi grunnlag for unntak fra nettselskapets plikt til å installere slik måler, antar lagmannsretten at det må kreves at helseulempene kan dokumenteres ved fremleggelse av en alminnelig legeattest. Rundskrivet fra Helsedirektoratet er ikke til hinder for dette. Siden ulempevurderingen skal knytte seg til virkningene av en eventuell fremtidig installering av AMS, vil en slik legeerklæring vanskelig kunne

romme mer enn en prognose om hvilke ulemper dette vil lede til. Denne prognosen må basere seg på nettkundens helsetilstand på undersøkelsestidspunktet.

Lagmannsretten er oppmerksom på at dokumentasjonsverdien av en slik legeattest er begrenset, siden legen vil måtte ta utgangspunkt i – og langt på vei legge til grunn – de opplysninger som nettkunden selv gir. Det er dermed en risiko for at nettkunden bevisst eller ubevisst beskriver ulempene i lys av avregningsforskriftens krav til vesentlighet og årsakssammenheng. På den annen side antar lagmannsretten at legens plikt til å føre journal etter helsepersonelloven §§ 39 og 40 vil kunne bidra til å motvirke at det gis uriktige opplysninger under konsultasjonen.

Forskriften § 4-1 annet ledd bokstav b krever for det annet at ulempen har sammenheng med «installasjonen». At årsakskravet er oppfylt, vil som regel ikke kunne dokumenteres gjennom fremleggelse av legeattest. Lagmannsretten antar imidlertid at kravet må kunne oppfylles på andre måter, siden unntaket i forskriften som nevnt er gitt for å fange opp nettopp disse tilfellene. På denne bakgrunn legger lagmannsretten til grunn at det vil være tilstrekkelig om man kan dokumentere – gjennom fremleggelse av legeattest – at man har symptomer som er forenlige med det som i dagligtale kalles el-overfølsomhet. I motsatt fall ville ikke unntaket nå sitt formål. Det skal imidlertid ses bort fra forutgående psykiske eller somatiske lidelser eller andre forhold som ikke vil forsterkes om det installeres AMS.

Den tolkningen av dokumentasjonskravet som lagmannsretten med dette legger til grunn, går klar av de innvendinger som Sivilombudsmannen – nå Sivilombudet – pekte på i sitt brev 13. mai 2020 til NVE.

I tilfeller hvor unntaket i avregningsforskriften får anvendelse, vil Elvia AS ikke ha plikt til å installere en ordinær AMS. Det følger likevel ikke av dette at nettkunden slipper å ha strømmåler. I slike tilfeller må det installeres en annen type måler, f.eks. en måler uten kommunikasjonsenhet, eller treffes andre tiltak som forebygger ulempene." (Våre understrekinger.)

Lagmannsretten legger til grunn at det er tilstrekkelig for at fritak skal gis om 1) strøma abonnenten kan dokumentere – gjennom fremleggelse av legeattest – at vedkommende har symptomer som er forenlige med det som i dagligtale kalles el-overfølsomhet, og 2) at strøma abonnenten på annen måte kan dokumentere at ulempen har sammenheng med "installasjonen", herunder nye målere hva enten AMS-funksjonen er fjernet eller ikke. Ut fra lagmannsrettens dom kan krav 2) oppfylles gjennom en egenerklæring – det er ikke behov for legeerklæring for dette forholdet.

3. AVSLUTNING

Borgarting lagmannsrett har i rettskraftig dom avgjort at saksøkerne i søksmålet har krav på fritak fra måler som produserer skitten strøm etter måle- og avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b dersom de 1) kan dokumentere – gjennom fremleggelse av legeattest – at de har symptomer som er forenlige med det som i dagligtale kalles el-overfølsomhet, og 2) at de på annen måte kan dokumentere at ulempen har sammenheng med "installasjonen", her AMS-målere. Ut fra Borgarting lagmannsretts dom kan krav 2) oppfylles gjennom en egenerklæring.

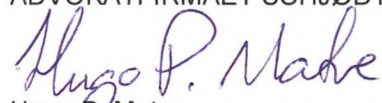
Borgarting lagmannsretts som har bare rettskraftvirkninger for sakens parter. Lagmannsretten utledning av rettsstillingen er imidlertid ikke begrenset til det konkrete saksforholdet som var til pådømmelse. Det tilsier at også strøma abonnenter som ikke var part i saken kan kreve fritak for

skitten strøm etter måle- og avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b på de samme vilkår.

For personer som fyller vilkårene for fritak etter måle- og avregningsforskriften § 4-1 annet ledd bokstav b, må nettselskapet foreta installasjon av måler som ikke produserer skitten strøm eller besørge tiltak som medfører at skitten strøm fra måleren ikke tilføres eiendommens strømnnett.

Med vennlig hilsen

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS



Hugo P. Matre

Partner, PhD, Attorney Admitted to the Supreme Court

Hugo.Matre@schjodt.com